

مجله‌ی برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری

سال چهارم، شماره‌ی ۱۴، پاییز ۱۳۹۴

صفحات ۴۴-۲۶

مقایسه قوانین و مقررات گردشگری جمهوری اسلامی ایران با کشورهای توسعه یافته

ام‌السلمه بابایی فیینی^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۵/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۹/۱۶

چکیده:

در مقایسه‌ی موضوعات حقوقی و قوانین نقاط مختلف جهان همواره از روشی علمی بهره گرفته می‌شود، این روش‌شناسی همان علم حقوق تطبیقی است. حقوقدانان در بررسی‌های حقوق تطبیقی پس از توصیف دو یا چند نظام حقوقی مختلف به مقایسه و توصیف تحلیل آن‌ها می‌پردازند به طوری که در انتها بتوانند راه کاری جهت حل معضلات حقوقی ارائه دهند یا پیشنهادی جهت بهبود و توسعه‌ی موضوع مورد بررسی بیان کنند. مشکل عدم توسعه‌ی صنعت توریسم ایران، انگیزه‌ی اصلی طرح این فرضیه شد که «شاید با مقایسه‌ی قوانین گردشگری جمهوری اسلامی ایران با قوانین دیگر کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی بتوان به تصحیح قوانین گردشگری ایران دست یافت و شاید بتوان راه حلی برای برون رفت از معطل توسعه نیافتگی توریسم ایران، یافت».

به این منظور قوانین گردشگری جمهوری اسلامی ایران و دیگر کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی به صورت جزء به جزء در حوزه‌های مرتبط همچون صدور ویزا، گمرک و قوانین حمل کالای مسافری، ترانزیت خودرو، بیمه‌ی توریستی و محاکم قضایی مقایسه شد. در انتها در پاسخ به این پرسش که «آیا مقایسه‌ی قوانین و مقررات گردشگری جمهوری اسلامی ایران با کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی می‌تواند راه گشای توسعه‌نیافتگی صنعت توریسم ایران باشد؟» می‌توان گفت که: «مجموعه‌ی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌ی توریسم که زیر مجموعه‌ای از حقوق بین‌الملل خصوصی ایران است جامع و کامل است. لیکن اجرای دقیق مقررات به اضافه‌ی تغییر دیدگاه و تغییر تلقی قانون‌گذاران در بخش توریسم نسبت به مجموعه‌ی توسعه‌ی پایدار گردشگری- بامشاهده‌ی روند پویای تصویب و تکوین قوانین و مقررات گردشگری در جهان- نه تنها می‌تواند باعث تکامل قوانین حقوقی گردشگری در جمهوری اسلامی ایران شود بلکه می‌تواند باعث ارائه‌ی تکنیک‌ها و مدل‌های جدید در فرآیند توسعه‌ی پایدار توریسم ایران گردد.

واژگان کلیدی: گردشگری، قوانین و مقررات، حقوق تطبیقی، جمهوری اسلامی ایران، کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی.

^۱ نویسنده مسئول: استادیار، گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور (f_babae@pnu.ac.ir)

مقدمه

در سال‌های اخیر توجه به قوانین و مقررات با دید تطبیقی برای رفع نیازهای موجود در سطح جهان به خصوص در زمینه‌ی فعالیت‌های اقتصادی و تجاری افزایش چشم‌گیری داشته است. در سطح بین‌المللی برای تهیه و تنظیم کنوانسیون‌های بین‌المللی و قوانین موضوعه در حوزه‌های گوناگون از جمله توریسم و تنظیم قراردادهای استاندارد، تطبیق گسترده‌ای از سوی سازمان‌ها و موسسات منطقه‌ای و بین‌المللی انجام شده است. در سطح ملی نیز کشورها برای اصلاح مقررات موجود و تصویب قوانین جدید به مطالعات تطبیقی توجه زیادی می‌کنند. با توجه به این موضوع، دخالت دولت در امور گردشگری امری انکار نشدنی است و بهره‌برداری پایدار از تمام ظرفیت‌های گردشگری تنها در سایه‌ی قواعد اصولی و قانونی امکان پذیر است. به عبارتی، صنعت گردشگری بدون مداخله‌ی دولت‌ها قادر به بقای خود نیست، زیرا تنها دولت‌ها هستند که توان تامین ثبات و امنیت و مهم‌تر از همه وضع قوانین را در ارتباط با حقوق گردشگران دارند (بنادرویش، ۱۳۸۲: ۲۳).

بیان مسئله

مقررات حقوقی یکی از عوامل اساسی در توسعه‌ی صنعت گردشگری است (کارگر، ۱۳۸۶: ۵). این رویه کشورها را واداشته است تا با اتخاذ محدودیت‌ها و راه‌حلهایی، آن را در جهت پایدار هدایت کنند (فرهودی و شورچه، ۱۳۸۳: ۲۳). بنابراین تدوین قوانین و مقرراتی در جهت حمایت از گردشگران و ایجاد امنیت برای آنها امری ضروری است، زیرا ورود گردشگران خارجی به هر کشور و رونق گردشگری خارجی تا حد زیادی با قوانین و مقرراتی که از حقوق آنها حمایت کند، مرتبط است. ضرورت اصلی طرح چنین موضوعی نیاز مبرم به احیای گردشگری، آن هم نه تنها برای اهداف اقتصادی بلکه برای بازیابی عظمت ایران در عرصه بین‌المللی است. حال با کمی تأمل در این زمینه می‌توان دریافت که ورود گردشگر به هر کشور در کنار دارا بودن جاذبه‌های گردشگری (چه طبیعی و چه انسانی) نیازمند پیش‌شرط‌هایی است که یکی از مهم‌ترین آنها در نظر گرفتن حقوق گردشگران است.

در این پژوهش قوانین و رویه‌های جاری در حوزه‌ی گردشگری ایران در قیاس با کشورهای توسعه‌یافته بدون پیش‌فرض ذهنی از آن جهت بررسی می‌شود که در مدتی که روندهای اعمال شده در کشورهای توسعه‌یافته با توجه به کلیه‌ی امور تاثیر گذار بر رفتار گردشگر بازده محسوس‌تری در رونق توریسم محل جغرافیایی مورد نظر داشته است؛ پیشنهادهایی برای تطبیق یا شبیه‌تر شدن قوانین جمهوری اسلامی ایران به آن قانون مورد بحث طرح و ارائه می‌گردد و روایی و کارایی آن بررسی شده و قابلیت اجرایی آن با توجه به استانداردها، عرف و حیطه‌ی مجاز قانون اساسی ایران بررسی می‌شود. اساس تحقیق پیش رو بر اصل مقایسه استوار است، مقایسه‌ی قوانین و مقرراتی که

در حوزه‌ی توریسم در کشور ایران جاری هستند با قوانین و مقرراتی که در کشورهای توسعه یافته جهت تسهیل امور حاکم بر صنعت توریسم کشورشان با دیدی توسعه محور و پایدار وضع نموده اند.

ضرورت و اهمیت تحقیق

مکانیزم برنامه ریزی و سیاست گذاری های صنعت توریسم در هر کشوری باید از فرآیندهای تخصصی در خصوص قانون گذاری برخوردار باشد. هر اندازه قوانین جامع تر، روان تر، کاربردی تر و توسعه محور تر باشند؛ توسعه‌ی صنعت توریسم محسوس تر می باشد. پس لزوم تهیه و تدوین قوانین در حوزه‌ی توریسم به شکل صحیح و جامع، کاملاً ضروری است تا آنجا که این قوانین و مقررات حکم یک سیستم عامل برای سخت افزار صنعت توریسم باشد. به همین دلیل مطالعه‌ی تطبیقی قوانین و مقررات گردشگری جمهوری اسلامی ایران با کشورهای توسعه یافته باعث شناخت نقاط قوت و ضعف و شناخت حوزه های مهم توریسم که دغدغه‌ی قانون گذاران دیگر کشورها (خصوصاً توسعه یافته) بوده است را نمایان می کند. مطالعه‌ی تطبیقی بین قوانین گردشگری ایران و کشورهای توسعه یافته این مزایا را دارد.

باعث شناخت بهتر و اصلاح حقوق ملی می شود، نیاز دستگاه قضایی و قوه‌ی مقننه برای تکمیل حقوق ملی و ایجاد رویه‌ی جامع را بر طرف می سازد و باعث کاربردی شدن مطالعه در پژوهش های تاریخی یا فلسفی مربوط به آن در حوزه‌ی حقوق می گردد. علاوه بر آن، تطبیق قوانین و مقررات باعث ایجاد یک نظم حقوقی مناسب بر مبنای قانون بهتر و پرده برداری از هر گونه اغراق و پیش داوری می شود (بارگاهی، ۱۳۷۶)

محدوده‌ی موضوعی این پژوهش پیرامون حقوق بین الملل خصوصی ایران با تاکید بر گردشگری و حقوق بین الملل خصوصی کشورهای توسعه یافته با تاکید بر گردشگری می باشد.

محدوده‌ی زمانی پژوهش، شامل قوانین حاکم و جاری بر حوزه‌ی گردشگری ایران و کشورهای توسعه یافته از ابتدای تاریخ وضع قانون لغایت قوانین تصویب شده تا سال ۹۳ یا ۲۰۱۴ میلادی می باشد.

محدوده‌ی مکانی تحقیق، از یک سو حیطه‌ی جغرافیایی کشور جمهوری اسلامی ایران که قوانین مصوب ایران در آنها جاری می باشد و از سویی دیگر کشورهای توسعه یافته یا در حال توسعه با صنعت توریسم موفق، بر اساس الگوها و شاخص های توسعه یافتگی که توسط نهادهای بین المللی هر ساله ارائه می شود، هستند. بنابراین، هدف مقاله حاضر، ایجاد وسعت دید و شناخت بهتر از قوانین در حوزه‌ی گردشگری و تکامل مقررات در این حوزه به منظور توسعه‌ی پایدار گردشگری جمهوری اسلامی ایران است و هدف از مطالعه‌ی قوانین گردشگری در نقاط مختلف جهان، آگاهی از قوانین موجود، تفسیر و در نهایت اعمال مصادیق آنها است.

از این رو، برای تحقق هدف پژوهش، این سوال مطرح می باشد که:

آیا مقایسه‌ی قوانین گردشگری جمهوری اسلامی ایران با قوانین و مقررات گردشگری کشورهای توسعه‌یافته می‌تواند باعث رونق و توسعه‌ی پایدار توریسم ایران شده و متعاقباً به روند توسعه‌ی کشور کمک نماید؟

فرضیه: به نظر می‌رسد مطالعه‌ی تطبیقی قوانین و مقررات گردشگری ایران با کشورهای توسعه‌یافته در توسعه‌ی صنعت توریسم جمهوری اسلامی ایران موثر است.

پیشینه‌ی تحقیق

در زمینه‌ی گردشگری مطالعات پرشماری انجام شده است (صمدی و قنوتی، ۱۳۹۱، ابونوری و اکبری، ۱۳۹۳، هوشمند و همکاران، ۱۳۹۲) اما در رابطه با مسائل حقوقی گردشگری به موارد ذیل می‌توان اشاره نمود.

آقاغلامی‌کرزانی (۱۳۸۳) مسئولیت مدنی مؤسسات جهانگردی و گردشگری را بررسی نمود و با توجه به نتایج پژوهش امیدوار شد با رفع مشکلات و موانع و تصویب قوانین مرتبط مسئولیت مدنی مؤسسات توریستی در قبال مسافران و جهانگردان ساماندهی شود که این امر علاوه بر جذب سرمایه از بعد اقتصادی، از ابعاد حقوقی، اجتماعی و سیاسی نیز برای ایران حائز اهمیت می‌باشد، شایسته است مسئولین امر توجه بیشتری به موضوع داشته باشند. صوفی‌باف (۱۳۸۴) به بررسی فقهی و حقوقی توریسم پرداخت که هدف این پژوهش ارائه پاسخ‌های روشن دینی به شبهات گسترش صنعت توریسم بود. نتیجه این شد که علماء و اساتید فقه با طرح بحث در این مورد پاسخ مناسب جهت زدودن کج فکری‌ها ارائه دهند تا کشور بتواند از ظرفیت بالای درآمدی خود در این صنعت استفاده مناسب کند. افضل‌ی و همکاران (۱۳۸۹) به بررسی جایگاه حقوق گردشگران خارجی از نگاه اسلام و قوانین حقوقی جمهوری اسلامی ایران پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که با وجود تمام تلاش‌ها از سوی ارگان‌های درگیر، هنوز تعریف مشخصی از حقوق گردشگر خارجی (به عنوان شهروند در جامعه‌ی جهانی) در مجموعه‌ی قوانین مدون صورت نگرفته و اندیشه حقوق شهروندی گردشگر تبیین نشده است. همچنین اندیشه اسلامی با وجود عمق و غنای آن چندان با شرایط عصر کنونی سازگار نیست و نیاز به نوعی بازنگری در چارچوب فرهنگ بومی دارد. زارعی متین و همکاران (۱۳۹۱) مسائل صنعت گردشگری جمهوری اسلامی ایران را تبیین نمودند. و به این نتیجه رسیدند که هرچه سریع‌تر برنامه‌ی راهبردی و جامع صنعت گردشگری طرح‌ریزی و با توجه به مسائل آن راهکارهای متناسب اتخاذ شود تا براین اساس بتوانیم شاهد گسترش این صنعت در کشور و دستیابی به مزایایی متعدد آن در زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... باشیم. شادمان فخرآبادی و شادمان فخرآبادی رابطه‌ی صنعت گردشگری با افزایش احساس امنیت در ایران را در سال (۱۳۹۲) مطالعه کرده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در قوانین و مقررات گردشگری تمام ابعاد این مسئله (روادید، تمدید روادید، استفاده از اتومبیل شخصی و...) مدنظر قرار گرفته

است. حیدری چیانه و همکاران (۱۳۹۲) سیاست‌گذاری گردشگری در ایران را تحلیل کردند. نتایج این تحقیق نشان داد که سیاست‌های گردشگری در ایران به ندرت برخاسته از الگوهای رایج آن بوده و بیشتر تحت تاثیر مولفه‌های سیاسی بوده است. تاثیر گسترده‌ی مولفه‌های سیاسی مسلط بر گردشگری از یک سو و اقتصاد دولتی متکی بر نفت از سوی دیگر، موجب کم رنگ شدن و در نهایت به نادیده انگاشتن گردشگری به عنوان یک بخش مهم اقتصادی شده است. خاکپور و همکاران (۱۳۹۲) به ارزیابی عوامل موثر بر ضعف و نارسایی قوانین حقوقی گردشگری در ایران با رویکرد تحلیل شبکه پرداختند. نتایج تحقیق بیانگر آن است که از میان سه معیار اصلی پژوهش (ساختاری- مدیریتی، عوامل اجرایی) عوامل ساختاری- مدیریتی، بیشترین تاثیر را بر نارسایی قوانین گردشگری ایران دارند و بعد از آن عوامل اجرایی و محتوای قوانین اثربخشترین عوامل هستند. همچنین از میان زیر معیارهای مورد بررسی، تعدد مراکز تصمیم‌گیری و تداخل وظایف سازمان‌های مرتبط بیشترین نقش را در نارسایی قوانین گردشگری دارند.

روش تحقیق

روش تحقیق، مجموعه‌ای از قواعد، ابزار و راه‌های معتبر (قابل اطمینان) و نظام یافته، برای بررسی واقعیت‌ها، کشف مجهولات، یافتن روابط و دست‌یابی به راه‌حل مشکلات است (خاکی، ۱۳۸۴: ۲۰۱) در اجرای تحقیق، دو رکن زیربنایی و بنیادی باید در نظر گرفته شود. رکن اول چارچوب نظری تحقیق که پشتوانه علمی آن به حساب می‌آید و رکن دوم به مبانی روش شناختی، یعنی انتخاب روش‌ها و تکنیک‌های مناسب. در این مطالعه در ابتدا با مطالعه‌ی اسنادی و کتابخانه‌ای به تاریخچه، تعاریف و ویژگی‌ها در بحث گردشگری، حقوق و قوانین و مقررات گردشگری اشاره شده و سپس در قالب تعاریف به اثبات ضرورت مطالعه‌ی قوانین و مقررات گردشگری جمهوری اسلامی ایران با کشورهای توسعه‌یافته با توجه به روش شناسی حقوق تطبیقی پرداخته و در ادامه به بیان قوانین و مقررات گردشگری جمهوری اسلامی ایران و بیان قانون و مقررات موضوع مورد نظر در یک یا چند کشور توسعه‌یافته اشاره می‌گردد.

مبانی نظری تحقیق

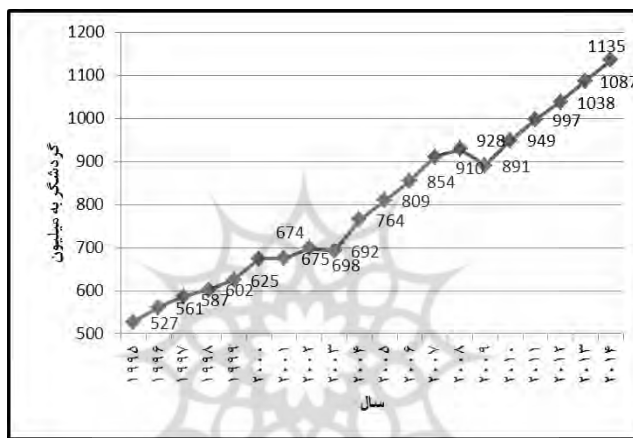
گردشگری از مهمترین فعالیتهای اقتصادی در دنیاست. در سال‌های اخیر بازار بین‌المللی گردشگری شاهد رشد سریعی بوده است، به نحوی که بر طبق پیش‌بینی رسمی سازمان جهانی جهانگردی^۱ تا سال ۲۰۲۰، سفرهای بین‌المللی گردشگری با حدود سه برابر رشد (۸/۶ میلیارد سفر)، به ارزش تقریبی ۲ تریلیون دلار در هر سال خواهد رسید (صدیقی^۲ و همکاران، ۱۹۹۰: ۱۸۳)

^۱ United Nations World Tourism Organization (UNWTO)

^۲ Seddighi et al.

بر اساس گزارش سازمان جهانی جهانگردی در سال ۲۰۱۴ با رشد ۴/۴ درصدی و افزایش ۴۸ میلیون بازدید کننده با اقامت شبانه به یک رکورد یک میلیارد و صد و سی و پنج میلیون نفری رسیده است که با افزایش ۴/۴ درصدی گردشگری بین‌المللی بیش از پیش‌بینی سازمان جهانی جهانگردی برای بلندمدت (۳/۸ درصد برای دوره‌ی ۲۰۲۰-۲۰۱۰) منعکس کننده عملکرد قوی و سازگار گردشگری به رغم چالش‌های جهانی جهان از جمله آهنگ کند بهبود اقتصادی، درگیری ژئوپلیتیک و ترس از ابولا در غرب آفریقا می‌باشد.

این افزایش رشد جهانگردی درآمدهای ناشی از گردشگری جهانی در سطح جهان را به یک تریلیون و دویست و چهل و پنج میلیارد دلار (۹۳۷ میلیارد یورو) در سال ۲۰۱۴ رسانده است.

نمودار ۱: تعداد گردشگر از ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۴ (منبع: سازمان جهانی گردشگری)

تاریخچه گردشگری

مردم تمدن‌های ماقبل تاریخ با انگیزه به دست آوردن غذا، دوری از خطر و نقل مکان به آب و هوای مساعد، مسافرت می‌کردند. با افزایش مهارت و کسب فنون نیاز انسان به زندگی بدوی و خانه به‌دوشی کاهش یافت و دیگر با انگیزه تجارت و معامله کالا مسافرت می‌کرد (چاک^۱، ۱۳۸۵: ۲۶) در زمان امپراطوری آشوری مفهوم مسافرت گسترش یافت و وسایل و تشکیلاتی برای مسافرت‌های ارتشیان ایجاد شد و جاده‌سازی بسیار گسترش یافت. ایرانیان که امپراطور آشوری را شکست دادند، اقدام به توسعه‌ی سیستم راه‌سازی نمودند و کالسکه‌هایی ساختند که در مسافرت و حمل و نقل به کار گرفته می‌شدند. یونانیان باستان در دو مرحله، باعث پیشبرد و توسعه‌ی مسافرت و جهانگردی شدند. نخست با گسترش ضرب سکه که دیگر مسافران مجبور نبودند به خاطر معاوضه کالاهای خود

^۱ Chak

با کالاهای مورد نظر، آن کالاها را به قصد مورد نظر ببرند. دوم، با گسترش زبان یونانی در سراسر حوزه مدیترانه که باعث شد مسافران بتوانند به راحتی با یکدیگر ارتباط برقرار کنند (همان، ۱۳۸۵: ۲۶ و ۲۷) تمدن‌های آسیایی نیز در سیاحت و تفریح سهم قابل توجهی داشتند. امروزه دیگر جهانگردی به قشر خاصی تعلق ندارد و هر کسی بسته به توان مالی و علائق خود می‌تواند از نقاط دور و نزدیک دیدن نموده و به تفریح، شناخت و کسب تجربه بپردازد. در نتیجه جهانگردی به یکی از بزرگترین بخش‌های اقتصادی جهان تبدیل شده و شورای جهانی مسافران و جهانگردی، در سال ۱۹۹۴، درآمد حاصله از این بخش را، ۳/۴ میلیارد دلار برآورده کرده است. افزون بر این، بخش جهانگردی، ۲۰۴ میلیون شغل (در هر ۹ بخش اقتصاد، یک شغل) ایجاد کرده و به تنهایی منشاء بیش از ۱۰ درصد درآمد ناخالص داخلی در سطح جهان بوده است (ویل^۱، ۱۳۷۹: ۱۷)

تعریف واژه‌ی گردشگری و گردشگر

لغت گردشگری از کلمه‌ی tour به معنای گشتن اخذ شده که ریشه در لغت لاتین turns به معنای دور زدن، رفت و برگشت بین مبدا و مقصد و چرخش دارد که از یونانی به اسپانیایی و فرانسه و در نهایت به انگلیسی راه یافته است. کلمه‌ی توریست به بعضی از مسافرت‌ها و مسافرینی گفته می‌شود که اهداف آنها استراحت، گردش، سرگرمی و آشنایی با مردم بود و نه کسب درآمد و اشتغال به کار (رضوانی، ۱۳۷۴: ۱۵)

تقسیم بندی جغرافیای گردشگری

اشکال متفاوتی از سفر وجود دارد که به شخص مسافر، انگیزه و مقصد انتخابی وی بستگی دارد. مسافرت‌ها را به خارجی (بین المللی) و داخلی، درون منطقه‌ای و برون منطقه‌ای و درون مرزی و برون مرزی تقسیم می‌کند.

نمودار ۴: اشکال جهانگردی، منبع سازمان جهانی جهانگردی

تعریف توسعه

در تعریف توسعه عده‌ای از محققین ویژگی‌های زیر را به ویژه در کشورهای جهان سوم به عنوان مفاهیم خاص توسعه می‌پذیرند:

افزایش تولید کالا، خدمات و افزایش مصرف در یک سطح متعادل، توسعه‌ی اقتصادی لازم جهت رفاه اجتماعی برای همه‌ی مردم جامعه، توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی، افزایش سرمایه‌گذاری در تعلیم و... (www.ngdir.ir)

واژه کشورهای توسعه‌یافته برای توصیف کشورهایی استفاده می‌شود که دارای نرخ تولید ناخالص داخلی بالایی هستند، یکی دیگر از معیارها امید به زندگی و سطح آموزش عمومی و کشورهای که نمره‌ی بالاتری در شاخص توسعه‌ی انسانی دارند، است.

تعریف علمی و لغوی حقوق

حقوق از لحاظ لغوی جمع کلمه‌ی حق است و حق در زبان فارسی به معنای سزاوار، روا و متضاد باطل است و در زبان عربی نیز معادل همین معنا را دارد (واحدی، ۱۳۸۴)

دسته بندی نظام‌های حقوقی جهان

مشابهت نظام‌های حقوقی به یکدیگر امر انکار ناپذیری است و قوانین و مقررات کشورهای گوناگون شباهت فراوانی به یکدیگر دارند. با وجود این، همانندی و مشابهت بین برخی از نظام‌های حقوقی به اندازه‌ای روشن و شفاف است که می‌توان این نظام‌ها را متعلق به یک خانواده حقوقی بزرگ‌تر دانست.

نظام‌های حقوقی ممکن است در یکی از نظام‌های بزرگ حقوقی ذیل طبقه‌بندی شوند:
حقوق کامن‌لو (انگلیسی - آمریکایی)، حقوق نوشته (رومی، ژرمنی)، حقوق اسلامی، حقوق سوسیالیستی، حقوق آفریقایی، حقوق خاوردور (شیروی، ۱۳۹۱)

تجزیه و تحلیل داده‌ها

مطابق ماده‌ی ۳۸ اساسنامه‌ی دیوان دایمی داوری بین‌المللی لاهه، یکی از منابع حقوقی معتبر، اصول کلی حقوقی است که ملت‌های متمدن پذیرفته‌اند. این اصول، جزء با مقایسه‌ی حقوق ملت‌های متمدن، به دست نمی‌آید و تنها از راه سنجش اعتبار قواعد است که می‌توان نقاط مشترک و اصول مورد احترام همه‌ی حقوق‌ها را دریافت (بارگاهی، ۱۳۷۶)

در سطح جهان بیش از ۲۰۰ نظام حقوقی خرد وجود دارد و دامنه مطالعات و بررسی‌های تطبیقی بسیار وسیع است؛ اما مطالعات تطبیقی به طور کلی و به صورت اجمال دارای چهار روش مطالعاتی است:

۱- حقوق تطبیقی توصیفی:

در این روش، مطالعات صرفاً برای تشخیص وجود اشتراک و افتراق بوده و نتایج به دست آمده ارائه می‌گردد.

۲- حقوق تطبیقی کاربردی:

در این روش، مطالعات با هدف خاصی صورت می‌گیرد مثلاً هدف از مطالعات، اصلاح مقررات داخلی یا تنظیم یک کنواسیون بین‌المللی است تا بهترین راه‌حل‌ها انتخاب و به مرجع مورد نظر ارائه شود از این رو در این قسم، نتایج مطالعات به صورت مشخص و کاربردی برای رفع مشکل مورد توجه قرار گرفته و می‌تواند در آینده به آن استناد شود.

۳- حقوق تطبیقی کلان:

در این روش، بین روش‌های قانونگذاری، شیوه‌های تفسیر مقررات، نقش مؤسسات علمی حقوقی در توسعه‌ی حقوق، راه‌های گوناگون حل و فصل اختلافات، نقش دادگاه‌ها در نظام حقوقی و امثال آن ... مقایسه و تطبیق صورت می‌گیرد.

۴- حقوق تطبیقی خرد:

در این روش، نهادها یا مقررات حقوقی معینی مورد مطالعه‌ی تطبیقی قرار می‌گیرند به عنوان مثال، مقررات ناظر به تصادفات رانندگی یا مقررات ناظر به رسیدگی امور خانوادگی در دو یا چند نظام حقوقی مورد مطالعه قرار می‌گیرد (شیروی، ۱۳۹۱)

با توجه به توضیحات فوق روشن است که پژوهش حاضر جزء مطالعات حقوقی کاربردی- خرد قرار می‌گیرد چرا که از یک سو به منظور توسعه‌ی صنعت گردشگری و تسهیل امور قانون‌گذاری در این حوزه، به دنبال مقایسه‌ی قوانین گردشگری ایران با کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی است و از سویی دیگر با مقایسه‌ی جزء به جزء قوانین موضوعی گردشگری به نحوی مطالعه‌ی تطبیقی خرد انجام داده است.

از آنجا که رویکرد پژوهش حاضر تاکید بر حقوق گردشگر می‌باشد لذا اهم قوانین گردشگری که کاملاً با خود گردشگران ارتباط دارد و موضوع بحث حقوق بین‌الملل خصوصی است مطرح شده است. همچنین از بین این قوانین و مقررات برای جلوگیری از اطاله کلام تنها ۵ مورد آن مطرح شده است که عبارتند از:

تطبیق قوانین و مقررات مرتبط بر صدور روادید در ایران و کشورهای توسعه‌یافته‌ی

توریستی

رهیافت پژوهش مقایسه‌ی تطبیق قوانین صدور روادید جمهوری اسلامی ایران و قوانین صدور روادید انگلستان موارد قابل توجهی را در بر می‌گیرد. صدور روادید در هر دو کشور (جمهوری اسلامی ایران و انگلستان) از باب ضرورت و نوع تقاضا برای ورود به کشور تعیین می‌شود. هر دو

کشور از نظر نوع، شکل ورود و نوع شناسی متقاضی، دارای انواع متنوعی از روادید می‌باشند که بعد از تایید و موافقت به شخص متقاضی اعطا می‌شود. از طرف دیگر برخی قوانین در هر کشور بنابر حجم تقاضا متفاوت می‌باشد و بالطبع قوانین در آن حوزه پر حجم‌تر و تخصصی‌تر هستند. مثلاً حجم قوانین در حوزه‌ی اخذ روادید دانشجویی و تحصیلی در انگلستان به مراتب بیشتر از مورد مشابه در ایران است چرا که میزان تقاضای تحصیلی در دانشگاه‌های انگلستان بسیار بیشتر از تقاضاهای اتباع بیگانه برای ثبت‌نام در دانشگاه‌های ایران است.

در خصوص قوانین مرتبط بر اخذ روادید گردشگری، این گونه برداشت می‌شود که اخذ روادید ایران چه از نظر زمانی و چه از نظر سازمانی به مراتب آسان‌تر از اخذ روادید گردشگری انگلستان است. برخلاف ایران، برای اخذ روادید انگلستان مصاحبه‌ی حضوری برای اعضای غیرشنگن، انواع تضمین‌های مالی به اضافه‌ی همراه داشتن بیمه‌های مسافرتی قابل اعتبار لازم است.

به هر حال نکته‌ی قابل توجه در قیاس بین قوانین مرتبط بر اخذ روادید انگلستان و جمهوری اسلامی ایران این است که در تصویب قوانین گردشگری انگلستان، توجه به منافع ملی کشور، حفظ محیط زیست و توسعه‌ی پایدار توریسم و تامین امنیت برای شهروندان بریتانیایی، در صدر توجهات قانون‌گذاران قرار دارد. قوانین گردشگری انگلستان با دیدی مصلحت‌اندیشانه تدوین می‌شود به طوری که تامین انواع سرویس‌های مطلوب برای گردشگرها از اهم برنامه‌ریزی و تکنیک‌های جذب توریست محسوب می‌شود، این راه‌کار همواره به منظور ارتقای سطح اقتصاد کشور و تامین منافع ملی توسط برنامه‌ریزی صحیح و قانون‌گذاری منطقی در صنعت توریسم محقق می‌گردد.

همین‌طور برنامه‌ریزی و اجرای مقررات گردشگری با دید کاملاً پایدار باعث جذب توریست و در عین حال حفظ منابع زیست محیطی می‌شود. کشور انگلستان فعالیت‌ها و منابع مالی فراوانی به منظور ممانعت از هرگونه فعالیت تروریستی در کشورش اختصاص داده است

(<https://www.gov.uk/government/policies/protecting-the-uk-against-terrorism>)

این امر باعث شده در مواردی جذب گردشگر با سختی همراه شود. در نهایت، برآیند قانون‌گذاری در حوزه‌ی گردشگری در انگلستان دارای جامعیت است و حافظ حقوق گردشگرها و تامین منافع ملی و افزایش درآمد ملی و توسعه‌ی اقتصادی مبتنی بر گردشگری است.

یکی از نکته‌های برتر در مطالعه‌ی تطبیقی قوانین و مقررات صدور روادید مالزی نسبت به قوانین صدور روادید ایران این است که طبق قوانین مالزی امکان تبدیل و جایگزینی یک نوع روادید به روادید دیگر وجود دارد. این امر باعث می‌شود که هر فرد با هر انگیزه‌ای بتواند در صورت تمایل نوع روادیدی خود را بر حسب شرایط تغییر بدهد. بیشترین نمود این قانون در تسریع امور بازرگانی و تجاری در مالزی است. به عنوان مثال، امکان تبدیل روادید گردشگری به روادید توریستی به طور مشخص در قانون آمده است.

در هر صورت قوانین صدور روادید مالزی مانند کلیه کشورهای جهان تابع منافع ملی و امنیتی کشور می باشد (http://zoraq.com/visa/visa_info).

تطبیق قوانین و مقررات مرتبط بر حمل کالای همراه مسافر در ایران و کشورهای توسعه یافته ی توریستی

در نگاهی کلی به قوانین مربوط به حمل بار مسافری به ایران می توان دریافت ورود کالاهایی که:

- باعث صدمه به اقتصاد و پول رایج کشور شود؛
- باعث اختلال در نظم عمومی و تهدید امنیت داخلی شود؛
- منافی عفت عمومی جامعه باشد؛
- باعث اعتیاد شود. به داخل کشور ایران ممنوع است و در واقع قانون فعلی در صدد حفظ منافع ملی چه از جنبه ی اقتصادی و چه از جنبه ی اجتماعی آن است.

در مقایسه ی قوانین گمرکی مرتبط بر حمل کالای همراه مسافر بین ایران و آلمان نکته ی قابل بررسی، سقف ۸۰ دلاری معافیت از مالیات برای گمرک ایران و سقف ۱۷۵ یورویی آلمان که معاف از مالیات است کاملاً احساس می شود. بدیت ترتیب، تسهیلات گمرکی در کشور آلمان با توجه به نسبت ارزش دلار به یورو (1 Euro=1.36 US Dollar) ۲/۷ برابر بیشتر از تسهیلات گمرک ایران برای مسافرین ورودی به ایران است. در ضمن ارائه ی کاغذ خرید یا فاکتور برای ورود کالاهای نو به ایران الزامی نیست اما در آلمان اجباری است.

بقیه ی موارد در تطبیق قوانین ورودی کالای ایران و آلمان تقریباً مشترک است و درصدد تامین منافع ملی و امنیت داخلی کشور آلمان می باشد؛ مثل قوانین ورود ارز و اسلحه (<http://www.teheran.diplo.de>)

نکته ی قابل توجه در تطبیق کالای همراه مسافر بین ایران و ترکیه در آزادی و معافیت مالیات در ترکیه می باشد. ترکیه عضو سازمان همکاری و توسعه ی اقتصادی اروپاست، با این حال بعد از لغو قانون دریافت مجوز برای واردات در سال ۱۹۹۰ به مراتب ورود و خروج کالا به ترکیه سهل و آسان شده است.

نکته ی قابل توجه در این تطبیق، ممنوعیت ورود کالاهای ساخت چین به ترکیه است. موردی که در ایران رونق دارد. در عین حال قوانینی وجود دارد که به طور جدی از خروج لیر ترکیه از کشور جلوگیری می کند.

بررسی تطبیق قوانین و مقررات مرتبط بر ترانزیت خودروی مسافر در ایران و کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی

در خصوص قوانین و مقررات مرتبط بر ترانزیت خودروی مسافر به ایران و دیگر کشورهای توسعه‌یافته‌ی مدنظر باید گفت که ورود خودرو به کلیه‌ی کشورهای مورد نظر با در دست داشتن جواز عبور و مدارک شناسایی معتبر بلامانع است (www.irica.gov.ir)؛ ولی در ایالات متحده خود خودرو باید از لحاظ ایمنی و استانداردهای آلاینده‌ی مورد تایید مقررات ایالات متحده باشد در غیر این صورت از ورود خودرو به کشور جلوگیری می‌شود و یا خودرو در صورت ممانعت صاحب از بازگشت طبق قانون ایالات متحده امحاء می‌شود.

به طور کلی مقررات ورود خودرو به کلیه‌ی کشورهای جهان از مبادی ورودی آنها به شکل غیر تجاری با توجه به قانون مصوب سال ۱۹۵۴ در نیویورک، بلامانع است.

به استناد ماده ۱۹۳ آئین‌نامه‌ی اجرائی قانون امور گمرکی مسافران خارجی و سیاحان یا ایرانیان مقیم خارج از کشور که با وسائط نقلیه شخصی خود وارد کشور می‌شوند هرگاه برای وسیله مزبور جواز عبور (کارنه دوپاساژ یا تریپتیک یا دیپتیک) از کانون‌های جهانگردی ملحق به قرارداد گمرکی ورود موقت وسائط نقلیه شخصی سال ۱۹۵۴ منعقد در نیویورک در دست داشته و به گمرک ورودی ارائه دهند می‌توانند تا سه ماه با توجه به مدت اعتبار کارنه بدون الزام به تسلیم اظهارنامه یا تأدیه وجه‌الضمانی به‌گمرک از وسیله نقلیه خود در کشور استفاده نمایند و یا در مدت مزبور چندین بار با وسیله خود از راههای مجاز وارد و خارج شوند.

ضمناً، وارد کننده خودرو شخصی اعم از صاحب دفترچه و یا وکیل قانونی او که مجاز به استفاده از خودرو می‌باشد بایستی دارای شرایط لازم به شرح ذیل باشد:

۱. براساس تبصره‌ی ۲ ذیل ماده مرقوم ایرانیان مقیم خارج از کشور به شرطی می‌توانند از مقررات این ماده استفاده نمایند که قبل از ورود به ایران حداقل شش ماه متوالی در خارج اقامت داشته باشند.
۲. خارجیان به شرطی مجاز به ورود خودرو می‌باشند که مقیم ایران نبوده و به صورت مسافر وارد کشور شوند که در این صورت مدت مجاز توقف خودرو در داخل کشور حداکثر به میزان روادیدی آنان تعیین می‌شود.

از موارد بسیار تاثیرگذار در ذهن پژوهشگر قانون الزام شستشوی شاسی خودروهای وارده به ایالات متحده است. بنابراین قانون کلیه‌ی خودروهای وارد شده از هر ترمینال ورودی برای جلوگیری از ورود انگل‌ها، میکروب‌ها و باکتری‌های موجود در خاک روی شاسی خودروها باید با آب و بخار گرم کاملاً شسته و ضدعفونی شوند.

بدون شک دانش و وسعت دید و تجربه‌ی قانون‌گذار در تصویب این قانون باعث پیشگیری از شیوع بیماری‌های موثر بر خاک، گیاه، حیوانات و انسان‌های مقیم ایالات متحده می‌شود

بررسی تطبیقی قوانین و مقررات مرتبط بر بیمه‌ی مسافرتی در ایران و کشورهای توسعه یافته‌ی توریستی

در تطبیق قوانین و مقررات مرتبط بر بیمه‌ی مسافرتی؛ با توجه به این که دولت‌ها مسئول مستقیم بیمه‌ی گردشگران نیستند، به منظور تطبیق مقررات از مقررات شرکت‌های بیمه‌گذار مسافرتی استفاده شده است. به بیان دیگر، قوانین و مقررات بیمه‌های مسافرتی فعال در ایران با قوانین و مقررات بیمه‌های بین‌المللی متولی در امر بیمه‌ی مسافرتی استفاده شده است و قوانین آنها تطبیق داده شده است. در نهایت با توجه به اینکه چهارچوب اختیارات بیمه‌های ایران باید با نظارت بیمه‌ی مرکزی ایران باشد، نمی‌توان خلاء قانونی در قوانین بیمه‌ی گردشگران وارد شده به ایران با بیمه‌ی ایرانی یافت ولی با این تطبیق می‌توان فهمید که سود حاصل از بیمه‌ی گردشگری برای شرکت‌های ایران می‌تواند بسیار قابل توجه باشد.

یکی از بهترین شرکت‌های بیمه‌گذار در امر بیمه‌ی گردشگری در ایران، بیمه‌ی سامان است. این بیمه یکی از به روز ترین بیمه‌های مسافرتی در داخل کشور می باشد و همپای شرکت‌های اروپایی در زمینه‌ی بیمه‌ی گردشگران می‌باشد. این بیمه با تهیه‌ی یک وب سایت جامع و کارآمد می‌تواند به صورت آن لاین از متقاضیان بیمه با توجه به شرایط و میزان هزینه کرد، یک بیمه‌ی مسافرتی بدون فرانشیز ارائه نماید. مزایای بیمه‌ی مسافرتی سامان به شرح ذیل است و همانطور که از مقایسه‌ی آن با بیمه‌ی AXA برمی‌آید، به مانند مورد اروپایی خویش بسیار جامع و کارآمد است (www.axa.com)

مزایای بیمه‌نامه‌ی مسافرتی سامان شامل:

- (۱) پرداخت هزینه‌های پزشکی و بستری در بیمارستان در خارج از کشور؛
 - (۲) جابه جایی یا بازگرداندن بیمه‌شده به کشور در طول مدت سفر در صورت بروز بیماری یا وقوع حادثه؛
 - (۳) پرداخت هزینه فوریت‌های دندانپزشکی؛
 - (۴) بازگشت اعضای بلافصل خانواده همراه بیمه‌شده به کشور؛
 - (۵) بازگرداندن جسد متوفی؛
 - (۶) مساعدت حقوقی؛
 - (۷) بازگرداندن کودکانی که بی‌سرپرست مانده‌اند؛
 - (۸) ارسال پیام‌ها و اطلاعات مراجع درمانی در مواقع اضطراری؛
 - (۹) بازگشت اضطراری به کشور به دلیل فوت یکی از اعضای نزدیک خانواده؛
 - (۱۰) خدمات مربوط به تأخیر در ورود چمدان‌ها؛
 - (۱۱) خدمات مربوط به تأخیر در پرواز هواپیما
- (http://www.khososi.bandarelengeh.com/bimeh/sina/turist.html)

در هر حال سیاست‌گذاری‌های جذاب برای شرکت‌های مسافری-گردشگری جهت جذب آنها برای عقد قرارداد با بیمه‌های ایران می‌توانند کاملاً به سود صنعت بیمه‌ی گردشگری ایران باشد. لذا اجباری شدن بیمه‌ی مسافری برای گردشگران می‌تواند باعث سودآوری صنعت بیمه‌ی ایران نیز شود.

در نهایت، با توجه به این که قوانین و اصول بیمه‌گذاری در جهان با توجه به نگاه اقتصادی این صنعت در اکثر مناطق جغرافیایی یکسان است، در ایران هماهنگی نامناسب بین ارگان‌های ذیصلاح در امور گردشگری و مسافرت خصوصاً قانون‌گذاران باعث بهره‌ی محدود صنعت بیمه از کنار درآمد صنعت گردشگری شده است.

بررسی تطبیق قوانین و مقررات مرتبط بر نحوه‌ی مراجعه‌ی توریست‌ها به محاکم قضایی در ایران و کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی

با توجه به ضرورت رسیدگی به شکایات بیگانگان در کشورهای دیگر، سازمان‌های حقوقی بین‌المللی با تصویب آیین‌نامه‌ها و مقررات گسترده‌ای در این زمینه و تصویب آنها در مجامع حقوقی بین‌المللی، یک حداقل حقوق را برای بیگانگان تصویب کرده‌اند.

نهادهای بین‌المللی حقوقی با تحت فشار قراردادن کلیه‌ی کشورها باعث آن شدند که اکثر کشورها و دولت مردان جهان به رعایت حداقل حقوق بیگانگان ملزم گردند. از این رو، کلیه‌ی اتباع بیگانه چه در ایران و چه در کلیه‌ی کشورهای جهان حق مراجعه به محاکم قضایی را دارند.

در این رابطه کلیه‌ی کشورهای جهان با توجه به سیستم قضایی و حقوقی‌شان قوانین و راه‌کارهایی برای مراجعه به محاکم قضایی و نحوه‌ی رسیدگی به شکایات بیگانگان تنظیم کرده‌اند.

بنابر ماده‌ی ۱۳ اعلامیه‌ی حقوق بشر، «هر شخصی حق دارد در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند و محل اقامت خود را انتخاب کند (<http://fa.wikipedia.org>). همین‌طور در ذیل ماده‌ی ۱۰ اشاره شده است که هر شخصی با مساوات کامل حق دارد به ادعایش به وسیله‌ی دادگاهی مستقل و بی‌طرف، به طور منصفانه و علنی رسیدگی شود و چنین دادگاهی درباره‌ی حقوق و الزامات و یا هر اتهام جزایی دیگری که به او توجه پیدا کرده باشد، اتخاذ تصمیم نماید.

با توجه به این اصول حقوقی، کشورها ملزم به رعایت حق بیگانگان و بالطبع آن گردشگرها هستند.

همان‌طور که از تطبیق قوانین ایران و کشورهای توسعه‌یافته مشخص می‌شود، جمهوری اسلامی ایران در خصوص نحوه‌ی مراجعه‌ی بیگانگان به محاکم قضایی و طرح شکوائیه دارای اصول اساسی و معینی است. کشور جمهوری اسلامی ایران با در نظر گرفتن و تصویب قوانین برای رسیدگی به شکایات بیگانگان و از جمله‌ی آنها گردشگرها و همین‌طور اعطای وکیل تسخیری به بیگانگان، وظیفه‌ی بین‌المللی خود را به مانند دیگر کشورهای توسعه‌یافته در زمینه‌ی رسیدگی

شکایات بیگانگان و اعطای حقوق آنها به طور مطلوب و بر اساس قوانین و میثاق‌های بین‌المللی؛ انجام داده است.

نتیجه‌گیری و اثبات فرضیه پژوهش

«به نظر می‌رسد مطالعه تطبیقی قوانین و مقررات گردشگری ایران با کشورهای توسعه‌یافته در توسعه‌ی صنعت توریسم جمهوری اسلامی ایران موثر است.»

بررسی مناسب مسافرین و محموله‌های همراه مسافرین به منظور تامین امنیت شهروندان داخل کشور به مانند رویکرد امنیتی انگلستان می‌تواند باعث توسعه‌ی صنعت گردشگری و در ادامه باعث توسعه‌ی پایدار کشور شود. یکی از معیارهای اصلی توسعه‌ی هرکشوری وجود امنیت پایدار در جامعه به صورت امنیت فیزیکی و امنیت روانی شهروندان است. حرکت‌های توریستی بدون کنترل و یا با کنترل اندک باعث ورود گروهک‌های معاند به داخل کشور می‌شود. از آنجا که به لحاظ ژئوپلیتیکی ایران یکی از کشورهایی است که همواره در منطقه در معرض حملات و تهدیدهای تروریستی قرار دارد، به همین دلیل اهتمام به امر امنیت در گردشگری یکی از ضروریاتی است که باید در پژوهش‌های توسعه‌ی گردشگری جمهوری اسلامی ایران به آن پرداخته شود. در عین حال رویکرد انگلستان در تصویب قوانین، خصوصاً قوانین گردشگری همواره با تاکید زیاد بر امر محیط زیست و توسعه‌ی پایدار است که می‌تواند اندیشه‌های تکمیلی در قانون جمهوری اسلامی ایران را در زمینه‌ی حفاظت از محیط زیست در کنار توسعه‌ی توریسم به ذهن قانون‌گذار ایرانی منتقل کند.

یکی از محورهای توسعه‌ی سریع کشور ترکیه در سال‌های اخیر مجموعه سیاست‌های درب‌های باز اقتصادی این کشور است که از سال ۱۹۹۰ اجرا شد و باعث رشد اقتصادی خیره‌کننده‌ی کشور ترکیه شده است. اقتصاد ترکیه ترکیبی از صنایع بومی و مدرن است که روز به روز بر دامنه‌اش افزوده می‌شود. گردشگری یکی از فعال‌ترین بخش‌های اقتصاد ترکیه است که به سرعت رشد می‌کند. بر اساس آمار موسسه TUI آلمان از ۱۰۰ هتل برتر جهان ۱۱ هتل در ترکیه قرار دارند. در سال ۲۰۰۷ تعداد ۲۷،۲۱۴،۹۸۸ نفر گردشگر از ترکیه بازدید کرده‌اند که درآمدی بالغ بر ۱۸،۰۵ میلیارد دلار برای ترکیه ایجاد کرده‌اند. شهرهای آنتالیا در سواحل ترکیه و موعلاً بیشترین گردشگر را به خود جذب کرده‌اند.

یکی از مواردی که در ردیف طرح‌های کلان رشد اقتصادی ترکیه قرار گرفت عبور آزاد افراد با روایدی ۳ ماهه به ترکیه بود که این کشور را در کانون توجه گردشگرها به عنوان یک کشوری که به راحتی می‌توان به آن سفر کرد شناساند. به راحتی می‌توان دریافت که اجرای سیاست‌هایی از این دست در ایران باعث رونق گردشگر ایران خواهد شد.

ارزش حداکثر کالای همراه مسافر برای ورود به ایران نباید بیشتر از ۸۰ دلار آمریکا باشد این در حالی است که این رقم در کشورهایی مثل آلمان، ترکیه و مالزی بیشتر از این مقدار می‌باشد. بدون

شک هر اندازه معافیت‌ها در هر حوزه‌ی گردشگری از جمله گمرکات بیشتر باشد، ذهن تحلیل‌گر توریست بیشتر جذب منطقه‌ی مورد نظر می‌شود. چراکه یکی از محورهای اصلی گردشگری بحث خرید کالا و سوغات می‌باشد و اگر در این بخش معافیت‌ها بیشتر باشد و سخت‌گیری‌های قابل اغماض اعمال نشود باعث ترغیب گردشگر به سفر به آن ناحیه‌ی جغرافیایی می‌گردد.

در عین حال سخت‌گیری‌های کشورهای اروپایی و آمریکایی در خصوص وارد کردن مواد غذایی خام بسیار باید مدنظر قانون‌گذاران باشد؛ چرا که یکی از معیارهای توسعه‌یافتگی کشور میزان توسعه‌ی بهداشت در جامعه است. بدین ترتیب نباید سلامت افراد جامعه و دام‌های کشور را با ورود گوشت و مواد غذایی آلوده‌ای که مسافری به طور سهوی وارد کشور می‌کنند به خطر انداخت.

امروزه جایگاه صنعت بیمه در اقتصاد جهان بر هیچ کس پوشیده نیست. سود صنعت بیمه بسیار سرشار می‌باشد و لزوم پیشگیری و امنیت در ذهن انسان عامل رونق دائمی صنعت بیمه است. به همین دلیل تصویب قوانین سخت‌گیرانه به منظور اجباری کردن ورود گردشگرها از هر مبادی ورودی به ایران در کنار تبلیغات شرکت‌های بیمه‌ی مسافرتی می‌تواند سود سرشاری را برای صنعت بیمه‌ی کشور به دنبال داشته باشد.

خلاءها و نارسایی‌های قانونی در بخش گردشگری با مطالعه و بررسی صاحب نظران و کارشناسان در حوزه‌ی گردشگری به شکل تخصصی قابلیت استخراج دارد ولی در پاره‌ای از موارد می‌توان خلاءهای قانونی را از مقایسه‌ی تطبیقی قوانین گردشگری جمهوری اسلامی ایران با قوانین گردشگری کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی دریافت. در برخی موارد خلاءهای مورد نظر در قوانین و مقررات تا اندازه‌ای از ذهن پژوهشگران دور است که به هیچ وجه به ذهن آنها خطور نمی‌کند در حالی که در کشورهای توسعه‌یافته این خلاءها کشف شده و تعیین تکلیف شده اند. حال با تطبیق جامع قوانین و مقررات، حاصل تفریق، خلاءهای قانونی در هر حوزه است.

- خلاء یا کمبود ثبت اینترنتی روادید؛
- خلاء قانونی مبنی بر اجباری شدن بیمه‌ی مسافرتی؛
- خلاء قانونی جهت تبدیل انواع روادید به یکدیگر؛
- نارسایی قانونی در اشتغال افراد با روادید گردشگری؛
- خلاء قانونی در خصوص شستشوی اجباری شاسی خودروها جهت جلوگیری از ورود میکروب به کشور؛
- خلاء قانونی در خصوص نحوه‌ی استرداد خودروهای غیر استاندارد به کشورمبداء

پیشنهادها

قانونگذاران در تصویب قوانین گردشگری باید به مهمترین پارامتر این صنعت یعنی خود گردشگر نگاه اصلی را داشته باشند و قوانین را از ابتدا جهت تسهیل امورات گردشگران وضع کنند.

این نگاه قانون گذاری، نگاه کشور ترکیه به صنعت گردشگری است که باعث توسعه‌ی چشم‌گیر این صنعت در ترکیه شده است.

کارشناسان و پژوهشگران عرصه‌ی گردشگری و قانون‌گذاران و فعالان در این حوزه با نگاهی دقیق به نوع شناسی قوانین گردشگری و مفاد قوانین در کشورهای توسعه‌یافته‌ی گردشگری و با استفاده از ابزار و امکانات داخلی و انطباق آن بر شکل جامعه به تدوین پیشنویس‌های قانونی پرداختند. به عنوان مثال، در خصوص وارد کردن مشروبات الکلی توسط مسافرین به کشور می‌توان این پیشنهاد را مطرح کرد، از آنجا که حتی در کشورهای توسعه‌یافته‌ی توریستی میزان وارد کردن مشروبات الکلی توسط مسافرین محدود است و غالباً به مصرف شخصی محدود می‌شود از آنجا که طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران فروش مشروبات الکلی در ایران ممنوع است؛ می‌توان چنین پیشنهاد داد که «می‌توان واردات مشروبات الکلی را توسط مسافرین که قاعداً غیرمسلمان هستند و تنها جهت مصرف شخصی مبادرت به انتقال میزان اندکی مشروبات الکلی می‌کنند را با در نظر گرفتن شرایط جامعه و موقعیت مصرف بلا مانع دانست». علی القاعده بین ۷۸ تا ۸۱ درصد جمعیت غیر مسلمان - از افراد جهان از لحاظ شرعی مصرف الکل را ممنوع نمی‌دانند و لذا ترغیب این حجم از علاقمندان گردشگری به کشور جمهوری اسلامی ایران می‌تواند باعث رونق گردشگری، درآمدزایی و توسعه‌ی کشور شود.

پارادایم قانون گذاری در حوزه‌ی توریسم تغییر کند و به پارادایمی جدید و عملی تبدیل گردد. حصول قوانین کارآمد و به روز، نیازمند بررسی و سرمایه‌گذاری فکری بسیار زیاد در بخش قانون گذاری گردشگری جمهوری اسلامی ایران است؛ به طوری که حس پویایی در ذات قوانین گردشگری حس شود.

ضرورت شایسته سالاری مدیران حوزه‌ی گردشگری به منظور اجرای نظام‌مند مقررات نیز کاملاً ضروری و مشخص است.

برای نیل به اهداف گردشگری مدیران این حوزه باید متخصص در این زمینه باشند و به مدت طولانی در مسند امر بمانند چرا که تغییرات سریع در مدیریت گردشگری باعث کندی و عقیم ماندن برنامه‌های گردشگری می‌شود.

منابع

۱. آقاغلامی کرزانی، علی (۱۳۸۳). مسئولیت مدنی مؤسسات جهانگردی و گردشگری، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.
۲. ابونوری، عباسعلی و اکبری، زهرا (۱۳۹۳). طبقه‌بندی عوامل مؤثر بر شاخص‌های اقتصادی گردشگری خارجی مطالعه موردی: کشورهای منتخب، **جغرافیا و توسعه**، شماره ۳۴: ۳۳-۵۶.
۳. افضل‌ی، رسول؛ فرجی، امین و شعبانی فرد، محمد (۱۳۸۹). جایگاه حقوق گردشگران خارجی از نگاه اسلام و قوانین حقوقی جمهوری اسلامی ایران، **پژوهش‌های جغرافیایی انسانی**، شماره ۷۳: ۱۱۹-۱۴۰.
۴. بارگاهی، محمدرضا (۱۳۷۶). **حقوق تطبیقی (جلد اول)**، تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنوب.
۵. بنادرویش، فاطمه (۱۳۸۲). نقش دولت و مدیریت بخش عمومی در پیشبرد و ارتقاء برنامه‌ریزی جهانگردی، **مطالعات گردشگری**، شماره ۱: ۲۳-۳۸.
۶. حیدری چپانه، رحیم؛ رضاطبع ازگمی، سیده خدیجه؛ سلطانی، ناصر و معتمدی مهر، اکبر (۱۳۹۲). تحلیلی بر سیاست‌گذاری گردشگری در ایران، **نشریه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری**، سال اول، شماره ۴: ۳۱-۱۱.
۷. خاکپور، براتعلی؛ قنبری، محمد؛ ارجمند، احمد و عین صالحی، محمدرضا (۱۳۹۲). ارزیابی عوامل مؤثر بر ضعف و نارسایی قوانین حقوقی گردشگری در ایران با رویکرد تحلیل شبکه، **نشریه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری**، سال دوم، شماره ۵: ۹۴-۱۱۰.
۸. خاکی، غلامرضا (۱۳۸۴). **روش تحقیق با رویکرد به پایان‌نامه‌نویسی**، تهران: انتشارات بازتاب.
۹. ویل راجر، داس (۱۳۷۹). **مدیریت جهانگردی**، ترجمه‌ی محمد اعرابی و داود ایزدی، تهران: انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
۱۰. رضوانی، علی اصغر (۱۳۷۴). **جغرافیا و صنعت توریسم**، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
۱۱. زارعی متین، حسن؛ سیدجوادین، سیدرضا؛ رحیم پور، علی و باقری، مسلم (۱۳۹۱). تبیین مسائل صنعت گردشگری جمهوری اسلامی ایران، **اندیشه مدیریت راهبردی**، سال ششم، شماره ۱: ۱۰۶-۷۳.
۱۲. شادمان فخر آبادی، اعظم و شادمان فخر آبادی، روح ... (۱۳۹۲). بررسی رابطه‌ی صنعت گردشگری (توریسم) با افزایش احساس امنیت (گردشگران) در ایران، **فصلنامه‌ی انتظام اجتماعی دانشکده علوم و فنون انتظامی**، دوره پنجم، شماره ۳: ۱۷۱-۱۸۶.
۱۳. شیروی، عبدالحسین (۱۳۹۱). **حقوق تطبیقی**، تهران: انتشارات ابوریحان.
۱۴. صمدی، منصور و قنواتی، مهدی (۱۳۹۱). بررسی عوامل تاثیر گذار بر ادراک گردشگران خارجی از مقصدهای گردشگری در ایران: معرفی مکان به عنوان یک نام و نشان تجاری، **نشریه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری**، سال اول، شماره ۳: ۶۶-۸۷.
۱۵. صوف باف، محمد (۱۳۸۴). **بررسی فقهی و حقوقی توریسم**، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.
۱۶. فرهودی، رحمت الله و شورچه، محمود (۱۳۸۳). برآورد ظرفیت برد گردشگری معبد آناهیتای شهر کنگاور، **مطالعات گردشگری**، شماره ۷: ۱۹-۴۴.
۱۷. کارگر، بهمن (۱۳۸۶). **توسعه‌ی شهرنشینی و صنعت گردشگری در ایران (از مفهوم تا راه‌کار)**، تهران: انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
۱۸. گی چاک، وای (۱۳۸۵). **جهانگردی در چشم‌اندازی جامع**، ترجمه‌ی پارسایان، علی و اعرابی، محمد، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، چاپ سوم.

۱۹. واحدی، قدرت ا... (۱۳۸۴). مقدمه‌ی علم حقوق، تهران، نشر میزان.
۲۰. هوشمند، محمد؛ مصطفوی، سید مهدی؛ احمدی شادمهری، محمد طاهر و محقق، اکرم (۱۳۹۲). بررسی تاثیر گردشگری بر کاهش فقر در کشورهای منتخب در حال توسعه، نشریه برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، سال اول، شماره ۴: ۱۱-۲۸.

21. <http://rc.majlis.ir/fa>.
22. <http://www.khososi.bandarelengeh.com/bimeh/sina/turist.html>.
23. <http://www.teheran.diplo.de>
24. http://zoraq.com/visa/visa_info.
25. <https://www.gov.uk/government/policies/protecting-the-uk-against-terrorism>
26. Seddighi, H.R., Nattall, M. and Wand Theocharous, A.L. (2000). Does cultural background of tourism influence the destination choice? An empirical study whit special reference to political instability, **Tourism Management**, 22: 181-191.
27. UNWTO (2014). **Annual Report**, Published by the Word Tourism Organization (UNWTO), Madrid, Spain, First printing: 2015.
28. www.axa.com.
29. www.irica.gov.ir.
30. www.ngdir.ir.
31. <http://fa.wikipedia.org>.

